

Kosova

Ekonomik ve Ticari Değerlendirme Raporu

Raporlama Dönemi: 2023 Ekim - Aralık

Raporu Hazırlayan: Priştine Ticaret Müşavirliği

Tablo 1- Kosova'ya Ait Temel Ekonomik Göstergeler

Kosova	2021 (1-12)	2022 (1-12)	2021/2022 0 % Değişim	2022 (1-12)	2023 (1-12)	2023/2022 % Değişim
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar €)	7,95	8,89	11,8	6,43**	6,93**	7,7**
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	10,66	4,27	-	4,11**	3,08**	-
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - €)	4.486	5.037	12,2	-	-	-
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	3,4	11,6	-	11,6	4,9	-
İşgücü	383.304	403.813	-		375.967***	-
İşsizlik Oranı (%)	20,7	12,6	-	-	-	-
Cari İşlemler Dengesi (€)	-694.726.052	-917.148.245	32	-811.984.341***	-703.066.598***	-13,4
İhracat (€)	755.725.851	920.404.658	21,7	920.404.658	863.142.107	-6,2
İthalat (€)	4.684.197.971	5.639.396.114	20,3	5.639.396.114	5.915.599.101	4,8

Kaynak: Kosova Merkez Bankası ve Kosova İstatistik Ajansı

* Tahmini Veriler

** Ocak – Eylül Dönemi

*** Ocak – Kasım Dönemi

DEĞERLENDİRME

Kosova İstatistik Ajansı verilerine göre, 2022 yılında %4,27 oranında artış gösteren Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH), 2023 yılı Ocak – Eylül döneminde %3,08 artış göstermiştir. Resmi para birimi Avro olan ülkede 2021 yılında %3,4 olan resmi enflasyon oranı, 2022 yılı sonu itibariyle %11,6 olarak gerçekleşmiş olup, 2023 yılında ise enflasyon oranı %4,9 olarak açıklanmıştır.

2022 yılı sonu itibariyle Kosova'nın toplam ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %21,7 artarak 920,4 milyon Avro'ya, mal ithalatı ise yine bir önceki yıla göre 2022 yılı sonu itibariyle %20,3 artarak 5.639 milyon Avro'ya ulaşmıştır. 2023 yılında ise Kosova ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %6,2 azalarak 863,1 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Kosova ithalatı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,8 artarak 5,91 Milyar Avro olarak gerçekleşmiştir.

Turizm gelirleri Kosova'nın önemli gelir kaynakları arasında yer almaktadır. Özellikle yurt dışında yaşayan Kosovalı vatandaşların tatil dönemlerini ülkede geçirmeleri Kosova ekonomisine büyük katkı

sağlamaktadır. 2021 yılında salgın nedeniyle turizm gelirlerinde önemli bir düşüş yaşanmış olmakla birlikte; bu durum Kosova'ya fiilen gelemeyen vatandaşların ülkelerine finansal katkı sağlamalarına engel olamamıştır. 2021 yılında yurt dışında yaşayan Kosovalı vatandaşlar tarafından ülkeye 1.153 milyon Avro gönderilmiştir. 2022 yılında ülkeye toplamda 1.222 milyon Avro, 2023 yılında ise yaklaşık 1.344 milyon Avro gönderilmiştir. En fazla yurt dışı para gönderimi Almanya, İsviçre ve ABD'de yaşayan Kosovalılar tarafından yapılmaktadır.

Kosova İstatistik Ajansı tarafından açıklanan turizm istatistiklerine göre, 2021 yılında ülkeye gelen ziyaretçi sayısı 355.141 iken 2022 yılında bu sayı %29,6 artarak 460.467 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Ocak – Kasım dönemi itibarıyla ise ziyaretçi sayısı 567.783'e ulaşmıştır.

Ülkeye gelen doğrudan yabancı yatırımlar son yıllarda artış eğilimi göstermektedir. 2022 yılı sonu itibarıyla doğrudan yabancı yatırımlar bir önceki yıla göre %73,9 artış göstererek 732 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Ocak – Kasım dönemi itibarıyla ülkeye 761,1 milyon Avro değerinde doğrudan yabancı yatırım yapılmıştır.

Kosova Merkez Bankası verilerine göre; Türkiye, 2007 – 2023 Kasım ayı sonu itibarıyla 425,4 milyon Avro'luk tutar ile Kosova'daki 6. yatırımcı ülkedir. Kosova'ya yapılan doğrudan yabancı yatırımlarda ilk 5 ülke ise 1.240 milyon Avro ile Almanya, 1.036 milyon Avro ile İsviçre, 466 milyon Avro ile ABD, 443 milyon Avro ile Arnavutluk ve 426 milyon Avro ile Avusturya'dır.

Tablo 2- Kosova Dış Ticaretinin Genel Görünümü

	Ülkenin Toplam İhracatı (€)	Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (€)	Tr Pay (%)	Ülkenin Toplam İthalatı (€)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (€)	Tr Pay (%)	Türkiye-Ülke Arası Toplam Dış Tic. Hacmi (€)
2020 Yıllık	474.959.855	11.073.405	2,33	3.296.918.338	409.459.111	12,42	420.532.516
2021 Yıllık	755.725.851	17.534.209	2,32	4.684.197.971	587.536.512	12,54	605.070.721
2022 Yıllık	920.404.658	23.455.230	2,54	5.639.396.114	842.997.636	14,94	866.452.866
2023 Yıllık	863.142.107	20.236.544	2,34	5.915.599.101	877.135.449	14,82	897.371.993

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

Tablo 3- Kosova Aylık Dış Ticaretinin Görünümü

	2022 Ülkenin Toplam İhracatı (Bin €)	2023 Ülkenin Toplam İhracatı (Bin €)	2022 Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (Bin €)	2023 Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (Bin €)	2022 Ülkenin Toplam İthalatı (Bin €)	2023 Ülkenin Toplam İthalatı (Bin €)	2022 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin €)	2023 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin €)
Ocak	64.220	62.174	1.256	1.623	338.114	353.696	39.983	50.212
Şubat	65.256	73.170	1.431	2.118	414.770	390.687	53.555	57.394
Mart	88.600	81.775	2.508	1.753	493.917	508.580	68.374	72.701
Nisan	80.996	67.298	2.447	1.643	462.742	448.259	79.534	67.059
Mayıs	76.031	74.778	2.456	2.286	443.893	518.125	51.942	75.429
Haziran	74.642	68.572	2.161	948	492.832	467.379	74.388	67.782
Temmuz	76.298	67.319	1.361	1.271	502.414	512.054	65.312	59.520
Ağustos	84.891	67.341	1.538	1.581	526.829	523.153	71.675	67.980
Eylül	77.059	78.401	1.759	1.489	478.167	527.044	76.100	65.543
Ekim	86.402	80.446	1.379	2.092	488.774	526.972	75.293	65.610
Kasım	73.955	76.500	2.219	2.568	475.419	593.782	91.784	146.455
Aralık	72.054	65.368	2.940	864	521.525	545.868	95.057	81.450
Toplam	920.404	863.142	23.455	20.236	5.639.396	5.915.599	842.997	877.135

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

Tablo 4- Kosova Dış Ticaretinin Görünümü (Ürün Bazlı)

Ülkenin Dünyadan İthalatında İlk 10 Ürün				
GTIP 8 Kodu**	GTIP 8 Adı (Türkçe)	2021 (Yıllık) (€)	2022 (Yıllık) (€)	2023 (Yıllık) (€)
27101943	Petrol veya Bitümlü Minerallerin Gaz Yağları	320.461.968	602.432.916	507.943.920
87033290	Motorlu Taşıt; Dizel/Yarı Dizel (1500cm ³ < Silindir Hacmi =<2500 cm ³)	145.000.358	145.400.703	205.680.045
72142000	Köşeli Çubuklar (Çentik, Yiv, Oluk vb Şekil Bozuklukları Olan)	128.770.372	156.590.546	145.325.926
27160000	Elektrik Enerjisi	114.036.646	218.190.894	115.822.918
24022090	Tütün İçeren Sigaralar	86.671.768	100.830.722	111.209.815
93019000	Diğer Harp Silahları	1.169.562	3.455.867	92.665.700
22021000	Sular (Tatlandırıcı, Lezzetlendirilmiş) Alkolsüz Diğer İçecekler (Meyve Suyu Hariç)	62.712.737	72.075.069	79.073.901
30049000	Tedavide/Korunmada Kullanılmak Üzere Hazırlanan Diğer İlaçlar	72.602.566	66.811.834	73.340.235
25232900	Çimento; Portland; Diğer	51.213.814	52.999.303	67.941.276
69072100	Ağırlıkça Suyu Absorbe Etme Katsayısı % 0,5'i Geçmeyen Seramikten Döşeme Veya Kaplama Karoları ve Kaldırım Taşları	45.838.186	55.076.005	57.135.744
Ülkenin Dünyaya İhracatında İlk 10 Ürün				
GTIP 8 Kodu**	GTIP 8 Adı (Türkçe)	2021 (Yıllık) (€)	2022 (Yıllık) (€)	2023 (Yıllık) (€)
94042990	Diğer Şilteler, Yorganlar, Diz ve Ayak Örtüleri, Yastıklar	101.244.398	97.776.631	75.576.947
39252000	Plastikten Kapılar, Pencere ve Bunların Çerçevesi ve Pervazları ve Kapı Eşikleri	25.945.591	45.103.930	48.803.325
72044990	Dökme Demirin, Demirin veya Çeliğin Döküntü ve Hurdaları	34.767.441	38.900.605	29.306.390
22021000	Sular (Tatlandırıcı, Lezzetlendirilmiş) Alkolsüz Diğer İçecekler (Meyve Suyu Hariç)	17.939.545	18.933.255	27.776.642
27160000	Elektrik Enerjisi	10.044.289	63.231.091	20.061.252
73069000	Demir veya Çelikten Diğer İnce ve Kalın Borular ve İç Boş Profiller	16.595.659	20.402.353	19.000.580
39211100	Stiren Polimerlerden olan Plastiklerden Diğer Plakalar,	11.589.887	25.163.834	17.190.746

Ekonomik ve Ticari Değerlendirme Raporu
2023 Ekim - Aralık

	Lehvalar, Yapraklar, Filmler, Folyoler ve Şeritler			
73089098	Diğer Demir veya Çelikten İnşaat ve İnşaat Aksamaları	5.993.877	12.510.516	16.187.391
94042910	Metal Yaylı Şilte Mesnetleri, Yatak Takımı Eşyası	12.909.277	20.050.008	14.596.632
94036090	Diğer Ahşap Mobilyalar	8.748.285	10.557.598	13.808.796
Türkiye'nin Ülkeye İhracatında İlk 10 Ürün				
GTIP 8 Kodu **	GTIP 8 Adı (Türkçe)	2021 Yıllık (€)	2022 Yıllık (€)	2023 (Yıllık) (€)
93019000	Diğer Harp Silahları	25.387	1.216.268	83.528.284
27101943	Petrol veya Bitümlü Minerallerin Gaz Yağları	18.797.123	86.354.793	39.452.127
24022090	Tütünlerden Mamul Sigaralar	14.805.124	19.787.865	24.542.492
44101130	Yüzeyi Melamin Emdirilmiş Kağıtla Kaplanmış Olan Yonga Levhalar	9.896.761	13.941.084	16.499.569
72142000	Demir veya Alaşımsız Çelikten Çubuklar	15.159	20.960.868	14.423.276
72082700	Kalınlıkları 3 mm'den Az Olan Demir veya Alaşımsız Çelikten Yassı Hadde Ürünler	6.827	15.781.676	10.995.861
30049000	Diğer İlaçlar	5.568.505	5.495.147	8.310.104
19059070	Diğer Düşük Proteinli Ekmek, Pasta, Kek, Bisküvi Mamulleri	4.539.648	5.893.201	8.042.638
72139149	Diğer Demir veya Alaşımsız Çelikten Filmaşın	1.616.106	7.816.371	7.229.927
34025090	Diğer Yüzeyaktif Organik Maddeler	-	3.663.061	6.912.014
Türkiye'nin Ülkeden İthalatında İlk 10 Ürün				
GTIP 8 Kodu **	GTIP 8 Adı (Türkçe)	2021 Yıllık (€)	2022 (Yıllık) (€)	2023 (Yıllık) (€)
76020090	Alüminyum Döküntü ve Hurdalar	6.618.213	7.705.196	4.924.491
74040099	Bakır Döküntü ve Hurdalar	2.558.614	5.134.606	3.587.089
59069990	Diğer Kauçuklu Mensucat; 59.02 Pozisyonundakiler Hariç	2.944.306	2.970.616	2.573.883
47071000	Geri Kazanım Amaçlı Kağıt veya Karton Döküntü ve Hurdalar	0	102.441	1.348.199
40101200	Sadece Dokumaya Elverişli Maddelerle Takviye Edilmiş Vulkanize Edilmiş Kauçuktan Taşıyıcı Kollar ve Transmisyon Kolları	110.704	663.294	972.271
41012030	Yaş Ağırlığı 15 kg.ı Geçmeyen Ham Postlar ve Deriler	420.314	1.413.845	830.007

55161100	Ağartılmamış veya Ağartılmış Suni Devamsız Liflerden Dokunmuş Mensucat	0	1.062.677	409.446
22029100	Alkolsüz Biralara	139.969	227.319	330.868
08102010	Ahududu	470.125	0	282.184
09012100	Kafeini Alınmamış Kahve	320.764	382.786	269.660

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

* Sıralamada 2023 verileri baz alınmıştır.

** Avrupa Ülkeleri İçin GTIP 8'li bazda sınıflama kullanılacaktır.

DEĞERLENDİRME

2022 yılında 5,6 Milyar Avro olan Kosova'nın toplam ithalatı, 2023 yılında 5,9 Milyar Avro olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında Kosova'nın en çok ithalat yaptığı ülkeler ise sırasıyla; 877 milyon Avro tutarla Türkiye, 757 milyon Avro ile Almanya ve 649 milyon Avro tutarla Çin'dir. 2022 yılında Kosova'ya olan ihracatımız 842,9 Milyon Avro iken, 2023 yılında %4 artışla 877,1 Milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

Kosova'nın ihracat rakamlarına bakıldığında, 2022 yılında 920,4 Milyon Avro olan toplam ihracat bir önceki yıla kıyasla % 6,2 azalarak 863,1 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

Kosova ABD'nin gelişmekte olan ülkelere uyguladığı ve gümrük tarifelerinde diğer ülkelere göre avantaj sağladığı GSP (Generalized System of Preferences) listesinde bulunmaktadır. GSP uygulaması bir serbest ticaret anlaşması (STA) statüsünde olmamakla birlikte bazı ürünlerde GSP listesinde yer alan ülkelere vergi indirimleri yapılmaktadır. Listede yer almayan ürünlerde ise tüm ülkelere aynı gümrük vergileri uygulanmaktadır. Bu kapsamda, ABD'nin Türkiye'ye Kosova'ya kıyasla daha yüksek gümrük vergisi uyguladığı bazı sektörlerde Türk firmaların Kosova'da yatırım yaparak ABD pazarına daha kolay girebilme imkânları bulunmaktadır.

Kosova'nın ABD'ye ihracattaki vergi avantajı, en çok ihracat yaptığı ülkeler sıralamasına da yansımış olup ABD 2022 yılında Kosova'nın en çok ihracat yaptığı ülke olmuştur. ABD, 2023 yılında da en çok ihracat yapılan ilk üç ülke arasındadır. 2023 yılında ülkeler itibarıyla en çok ihracat yapılan ülkeler sırasıyla 121,5 milyon Avro tutarla Kuzey Makedonya, 114,8 milyon Avro ile Arnavutluk ve 106 milyon Avro tutarla ABD'dir. Ülkemiz ise, 20,2 milyon Avro ile Kosova'nın en çok ihracat yaptığı 10. ülkedir.